

Magazin za kulturu, umjetnost, nauku i obrazovanje / Magazine for culture, art, science and education

Dr. Ilir Muharremi

Imitiranje, čovekov prirodni instikt

Umetnici su retko umetnici i ako pokušavaju da budu samo umetnici, opet nisu umetnici nego su arheolizi i psiholozi. Neki od njih imitiraju stare majstore ili Italijanske majstore, slikare pejzaža koji koriste voće i novo da ponovo stvaraju odu i elegiju. Drugi upotrebljavaju lica, likove, da bi otkrili njenu maštu, jer "on ili ona su upravo oni". Svi oni na scenu stavljaju neko sećanje ili teoriju, niko ne stavlja sebe; i kad bi stavio sebe, opet bi on sam bio preplavljen sećanjem i objektivnošću, ali ponovo stvara pokret koji ce da se suoči sa ponovnim stvaranjem. Zasićen i prezasićen običnim idejama bez kojih ne može da pokrene, aktivira četku, olovku, dleto, želi jedan oblik, ne za ono šta je, nego za ono što ona izražava. običnim idejama. One su patnja, refleksija, patetika, imitiranje, na hiljadu milja daleko od starih majstora koji ne čitaju, ali koji misle, očima slave. Hegel definiše umetnost kao: "Predstavu ideja", koja ima konkretan oblik i osetljivost. Simbolična je na rođenju, klasična u Grčkoj, romantična na hrišćanskom zapadu. Ali to su teza, antiteza i sinteza. To nije ničija ideja nego je sama ideja. Apsolutna je.

Ne može da se izbegne, ignoriše, ono što je rekao Aristotel: "Imitiranje je prirodni instikt čoveka i on se javlja još u detinjstvu". Čovek se razlikuje od životinje samo zbog toga što je čovekova sposobnost imitiranja izraženija. Ljudi, posebno umetnici, osećaju zadovoljstvo kada imitiraju. Tu dolazi do pokušaja da se uhvati

identično koja je strana i nema smisla bez otelotvorenja, bilo da je oblik, predmet, čovek... Tu je zadovoljstvo i ono nam diriguje. U stvarnosti predmeti nam odagnaju dosadu, ali izažavaju zadovoljstvo kada posmatramo, popravljaju nam raspoloženje kada gledamo njihovo oživljavanje koje ima umetnički oblik, a to samo umetnost može da postigne. Reprodukcija izaziva zadovoljstvo ako vidimo original, boju, lice, konture, spoljašnji deo. Ovo se raspoređuje u prirodi zato što se instikt za imitiranje, harmonija i ritam nalaze pored egzistencije, dodiruju se i ništa nije strano. Tendencija da se ponovo stvara jedno ništa, se odražava na shvatanje koje se nalazi u suštini, a da ga ne dodirne umetnik.

U prošlosti su ljudi imali više smisla za imitiranje, hodali su sporim koracima, polazeći od stvari koje su nalazili na licu mesta, improvizovali su, stvarali poeziju. Kasnije se poezija podelila na više grana. Kako je rekao Aristotel: "Imitacija se događala glumcima koji imali posebnu narav; oni koji su imali jaču narav su imitali i jači karakter pa su imitali lepa dela mudrih ljudi; ali postoje i drugi, oskudni; čitaocu delo izgleda prirodno, glumac sa slabijim karakterom je imitirao lošija dela. Ali i tu gde karakter opisuje ono što se dešava da je prirodno. Detinjstvo se absolutno predaje prirodnom imitiranju i mi od toga nikada ne možemo da pobegnemo. Možda to umetnost prezire, iz daleka. Prirodno imitiranje stvara osećaj i zadovoljstvo, iako oba nisu logična, ne možemo da ih doživimo.

Za Leon Battista Alberta, velikog pisca iz 15. veka, slika sa istorijskom tematikom je najveći izazov za jednog umetnika: "Da bi izabrao odgovarajuću temu, umetnik mora puno da čita". Ovo je njegova studija koju je započeo pogrešno. Svaki umetnik treba sebe samog da prepravi, a da ne poznaje stil, filozofiju, istoriju i stvara ono što nedostaje. On je obavezan da ispriča vlastitu istoriju, bez reči, ali treba da razdvoji istorijsko imitiranje od umetnosti; istorija govori istinu, a umetnost je pokret koji je u suprotnosti sa istinom. Umetnik treba da se izdvoji od zanatlje i onoga koji imitira. Umetnik stvara budućnost između trenutaka, trenutak se suočava i prošlost i sadašnjost, uzdiže se realnom autentičnošću, realnost od trenutka, i treba da bude oprezniji. Treba da spomenem Japansku umetnost koja se nalazi u opadanju u svojoj zemlji, a uzdižu je Francuski slikari impresionisti. Slike Japanskih slikara liče na dela antičke Grčke i, slične su delima Rembranta, Potera,

Halsa, Vermajera, Ostade, Resdalta. Stalno imitiranje, Italijana i Grka se nalazi u bogatstvu učenja; jedno, tragično Grčko delo uzdiže sudbinu koja dobija oblik logike i prirodnog.

Svaka sudbina je označena proročanstvom i to je odluka bogova. Cilj je da se odražava kroz logiku, tako da logika postaje nosilac sudbine. Sudbina se većito događa, dešavaće se; ova sudbina je prisutna ovde milijrdama godina. Mi smo nosioci naših sudbina. Sudbina je često nemoguća, ali postaje moguća kada iznosi istinu. To je absolutna kopija stvaranja, ali koji je cilj sudbine? Da se imitiranje nastavi preko ljudi i umetnosti? Ako je sudbina tragična, dolazi razočaranje, a sreća dolazi kada je to moguće. Sve što se događa je sudbina, ali se opravdava pre događaja, samo da dostigne stepen dostizanja čovečnosti. Umetnik se šali sa sobom kada imitira sudbinu, pretvara se u razočaranog majmuna i tako se predaje životnoj nesigurnosti; srce ima tendenciju da bude ignorisano da bi zadobilo gene koje potiskuje. U pravu je. Ali, umetnik postmoderne, pripisuje sebi zasluge kada to ne prepušta zaboravu. Istina se tačno ovde nalazi kada tvrdi da ne treba da se zaboravi, nego da se seća, imitirajući, da oseti zadovoljstvo. Tako može da nastavi, sve dok ne nastupi revolt- jedno veliko- ne- protest protiv nezadovoljstva i nepravde. Opet, Van Gog, kaže: "Čitao sam i "Žerminal "i Zolinu" Zemlju" slikajući selo, ne mogu a da ne dam drugima da shvate da na kraju krajeva, te knjige su melem za srce, postale su deo svesti". Imitiranje se suočava sa logikom, logika pokušava da uhvati opisani deo držeći ga vizuelno. Kod ovog slučaja se opet vraćamo onome što je prirodno, od rođenja, i razlici između čoveka i životinje, ali životinja je iskrenija u odnosu na umetnost. Radi se o avanturi koja je bez uticaja, koja je stvorena od mnoštva boja, predmeta, kamena, reka, od svega što postoji i može da postoji, i postoje zato da bi se opet napravile onakve kakve jesu. To se događa i sa čovekom- umetnikom.

U 19. veku je bilo u modi da se slika u eksterijeru, u prirodi. Nadahnuti svetlosnim i vremenskim efektima umetnici, sada, žele da na svojim slikama prikažu pejzaž, direktno iz prirode. To je ono, ponavljanje onoga što jeste. Koja je namera toga? Da se umre, kao što je oduvek bilo, samo višestruko. To je propaganda samog sebe. Klod Mone pise: "Obratite pažnju na sunce koje sija iznad lokvanja i svetli

iznad mosta” - to je prirodna pojava, a umetnik se još više udubljuje u tu pojavu pokušavajući da dopre do istine. Jedan svet tih i miran i tako dalek od revolucionarnih događaja koji su se dešavali u to vreme.

Imitiranje oseća dečiju nostalgiju za staru i za modernu umetnost, ali sva lepota se nalazi u u staroj umetnosti zato što je svet detinjstva naivan, bezazlen. Simfonije prirode nekada ne čute, umetnik oponaša zbog sebe samog, ponavlja akorde i nikada ne može da uhvati sve vibracije. To je ono što deli umetnika od prirode. Ako uhvati, neće imati smisla, prema tome, imitiranje i priroda daju smisao zadovoljstvu. Da Vinči je baš lepo rekao: ”Ja uvek kažem slikarima da ne imitiraju na način na koji to drugi rade, tako da ćemo zvati unukom, ne sinom prirode u odnosu na umetnost.” Ovo je jedan ozbiljan nedostatak svih današnjih slikara koji žive u obmani.”...

-
1. *Aristotel, “Poetika”, Priština, 1984, strana 12*
 2. *Leon Battista Alberti je bio Italijanski humanista, autor , umetnik, arhitekta pesnik, sveštenik, lingvista, filozof i kriptograf. On je obeležio čoveka renesanse.*
 3. *Vinsent Van Gogh, “Magija umetnosti-pisma bratu Theu”. Tirana. 2003. strana 161.*
 4. *Claude Oscar Monet je bio Francuski slikar, jedan od najvećih svetskih impresionista.*
 5. *Leonardo di ser Piero da Vinci (original- Leonardo da Vinci poznat je kao Da Vinči, ili samo kao Leonardo); bio je poznati arhitekta, pronalazač, inženjer, slikar i vajar Italijanske renesanse.*